

економічної складової приблизно на 40%, а від морально-емоційної сфери – на 60%. Остання складова і визначається сукупністю рівнів психологічної безпеки конкретних особистостей.

У [2] також доводиться і затверджується, виходячи з літературних даних, що життєздатність людини в значній мірі залежить від його психологічного стану. Так наявність вираженої депресії погіршує фізичне і психічне здоров'я, збільшує смертність у 2 рази. Безвихідь, пригніченість, безглуздість життя, тривожність призводять до пригнічення імунної системи, що сприяє розвитку ракових захворювань. Наявність озлобленості, ворожості, цинізму, гнівності ведуть до значного скорочення життя. Навпаки, відчуття соціальної значущості і корисності, наявність планів на майбутнє і мети у житті, бажання жити, задоволеність буттям збільшують тривалість життя.

Таким чином, зовнішні соціально-економічні досягнення не є гарантом духовного благополуччя і психологічної безпеки особистості, і, як наслідок, – якості життя населення. Ступінь задоволеності умовами життєзабезпечення своєї сім'ї визначається двома складовими:

- задоволеністю безпосередньо житловими умовами;
- задоволеністю роботою життєво необхідних служб (комунальних, транспортних, торговельних, зв'язку, безпеки, ритуальних).

Якість життя і психологічна безпека – це два поняття, які представляють різні сторони одного і того ж процесу. Тому якість життя нерозривно пов'язана із психічною безпекою. Виділення здоров'я у якості одного з механізмів забезпечення психічної безпеки обумовлено тим, що у світовій практиці рівень і динаміка здоров'я, тривалість життя ставляться на перше місце при визначенні умов життєдіяльності людини, оскільки розглядається як базисна потреба людини, головна умова її життєдіяльності.

Список використаних літератури

1. Семенов В.Є. Особливості української поліментальності. Журнал «Міст», №50, СПб.
2. Львов В.М., Смолян Г.В., Шлаєн П.Я. Мережеві інформаційні технології. Журнал «Міст» № 49, СПб.
3. Максимов Б.І. Робочі і директора. Наводити мости. Журнал «Міст», № 42, 2001 р.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В СФЕРІ ОСВІТИ

Таран О.О.
м. Полтава

Анотація. У статті проаналізовано підходи до визначення поняття «інформаційна безпека». Вказано основні причини її порушення та фактори ризику у сучасному постіндустріальному суспільстві. Визначено ознаки порушення інформаційної безпеки школяра під час навчання та пошуку матеріалів у мережі Інтернет. Доведено, що прийняття профілактичних засобів проти порушення інформаційної безпеки є ключовим завданням у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: інформаційна безпека, школяр, освіта, навчання, медіа, мережа, Інтернет, суспільство.

Перехід глобального суспільства на нову стадію свого розвитку – інформаційного суспільства – ознаменувався не тільки появою не бачених до цього

можливостей, а й появою нових видів загроз. Особливо небезпечні вони для інформаційно уразливих верств населення, насамперед молодого покоління. Під впливом медійної інформації формуються світоглядні позиції людини, ціннісні орієнтири, закладаються підвалини правомірної чи неправомірної поведінки. Особливого значення це набуває у зв'язку із запровадженням у середній школі елементів медіа-освіти. Тож є підстави стверджувати, що проблеми інформаційної безпеки мають знаходитися у полі зору не тільки фахівців в галузі національної безпеки, правознавців, філософів, соціологів, а й педагогів.

Актуальність цієї проблеми зумовила активний інтерес до неї науковців. Серед вітчизняних вчених, які зробили значний внесок у розробку проблем інформаційної безпеки, слід зазначити В. Богуша, В. Брижка, М. Гуцалюка, О. Данільяна, В. Залізняка, Б. Кормича, Н. Кушакову, В. Ліпкана, Ю. Максименко, П. Марущака, О. Марценюка, О. Олійника, А. Приходька, Г. Сашук, В. Сідака, Л. Харченка, О. Юдіна, В. Цимбалюка, М. Швеця, О. Яковенка та ін.

Метою дослідження є характеристика інформаційної безпеки у сфері освіти.

Завдяки науковим розвідкам у досліджуваній галузі кристалізувалося розуміння поняття «інформаційна безпека». Серед багатьох інтерпретацій, які корелюються із можливостями подальшого використання у педагогічній сфері, ми обрали ті, які найбільш повно характеризують сутність поняття і трактують його так:

«1. Складова національної безпеки, свідомий цілеспрямований вплив суб'єкта управління на загрози та небезпеки...

2. Стан захищеності життєво важливих інтересів людини, суспільства і держави, при якому запобігається завдання шкоди через неповноту, невчасність і недостовірність інформації, негативний інформаційний вплив, негативні наслідки застосування інформаційних технологій...» [1, с.136–137]

Теоретичні основи інформаційної безпеки – це: 1) належний рівень теоретичної і практичної підготовки особистості, при якому досягається захищеність і реалізація її життєво важливих інтересів і гармонійний розвиток незалежно від інформаційних загроз; 2) здатність держави створити можливості для гармонійного розвитку і задоволення потреб особистості в інформації, незалежно від інформаційних загроз; 3) гарантування, розвиток і використання інформаційного середовища в інтересах особистості; 4) захищеність від різного роду інформаційних небезпек» [2, с.136].

Обґрунтовуючи актуальність проблеми, науковці зазначають, що «медіа потужно й суперечливо впливають на освіту молодого покоління, часто перетворюючись на провідний чинник його соціалізації, стихійного соціального навчання. До цього додаються вседозволеність інформаційного ринку, засилля низькопробної медіа-продукції, низькоморальних ідеологем та цінностей, що спричинює зниження в суспільстві імунітету до соціально шкідливих інформаційних впливів».

Користування гаджетами різних типів з раннього дитинства, організація дозвілля через комп'ютерні ігри, особливо войовничого характеру, порушення норм часу, що можна розглядати як оптимальний для подібного роду занять, призводить до вкрай негативних наслідків. Настання в житті юної особи нового етапу – шкільного – залишає актуальними багато з тих позицій, про які йшлося при аналізі інформаційної безпеки дошкільника, проте необхідно враховувати, що дитина потрапляє до нового для себе інформаційного середовища, де значною мірою збільшуються інформаційні потоки, змінюється її режим дня. Оволодіння навичками письмової комунікації розширяє її можливості щодо опанування новими відомостями, пошуку інформації, насамперед, в мережі Інтернет [12].

Вікові, інтелектуальні, психофізіологічні зміни, що відбуваються у розвитку дітей середнього шкільного віку, деякою мірою трансформують поняття їх

інформаційної безпеки. Тож інформаційна безпека дітей середнього шкільного віку в контексті юридичної педагогіки, за нашим баченням, – це стан захищеності особистості й педагогічні умови її подальшої позитивної соціалізації в інформаційному суспільстві, формування бажаної правової поведінки і превенції правопорушень, загроз життю і здоров'ю через навички розпізнавання й протидії інформаційним небезпекам. При формулюванні наведеної дефініції ми походили з того, що дитина середнього шкільного віку активізує свої інтенції щодо створення власної суб'єктивної картини світу, яка формується нерідко під впливом медійної мозаїки з уявними цінностями та установками, квазіінформацією у вигляді так званих симулякрів і демотиваторів [10, с. 17].

У зв'язку з цим вона намагається поступово виходити з-під активного виховного впливу вчителів і батьків, виявляє інтерес до проявів асоціальної поведінки. У період статевого дозрівання для неї значною мірою актуалізується інформація про інтимні взаємовідносини людей, що спонукає до перегляду еротичних фільмів, відвідування порносайтів. Оговоримо таку цікаву кросдисциплінарну ситуацію. Із загальних позицій безпекознавства, існування й оновлення матеріалів, що містяться на еротичних та інших «дорослих», в тому числі войовничих, сайтах, не розглядається як повноцінна інформаційна загроза. Проте, з позицій педагогіки, потребується постановка питання: «Загроза для кого?». Якщо йдеться про неусталену дитячу психіку, перехід від поодиноких випадків до усталеної тенденції, про небажану для суспільства динаміку соціальних змін, то, мабуть, слід поширювати діапазон загроз інформаційній безпеці [5].

Сьогодні виникає потреба у цілеспрямованих діях щодо формування у школяра знань, умінь та навичок – знань щодо сутності Інтернет-загроз та шляхів їх уникнення, умінь визначення загроз та прийняття правильних рішень; умінь встановлювати додаткові програмні засоби, які здатні відслідковувати несанкціоноване втручання в роботу комп'ютера; умінь визначати корисність додаткових модулів, які нав'язуються при завантаженні Інтернет-сторінок тощо [12, с. 91].

Підсумовуючи результати розгляду поняття «інформаційна безпека», зазначимо, що кожна вікова категорія учнів має свої специфічні особливості, які слід враховувати при організації медіа-освіти, в курсі безпеки життєдіяльності, при вивченні основ правознавства, а також при організації виховної роботи з дітьми та їх батьками. При цьому необхідно надавати такій роботі системного, цілеспрямованого характеру з урахуванням міжпредметних зв'язків, максимальним застосуванням особисто орієнтованого навчання й виховання. Тож, з огляду на тенденції зростання кількості небезпек, криміналізації віртуального середовища, основним завданням сім'ї і школи стає прищеплення інформаційної культури, вміння розпізнавати деструктивну інформацію та протистояти загрозовим впливам.

Заходи, спрямовані на підготовку школярів, повинні враховувати вікові особливості школярів та характер їх діяльності в Інтернеті. Зокрема, молодші школярі використовують Інтернет, переважно, як ігрове середовище, підлітки – як простір для спілкування та обміну думками з однолітками тощо. Це зумовлює необхідність приділення уваги у навчанні саме тим ризикам, які можуть мати місце на відповідних Інтернет-ресурсах. Крім того, урахування особливостей сприйняття інформації школярами різних вікових категорій передбачає застосування тих форм подання навчального матеріалу, які є найбільш близьким і зрозумілим для них.

Усвідомлення школярами сутності та змісту понять Інтернет безпеки, загроз в мережі Інтернет, ризиків роботи з Інтернет ресурсами і вразливості до таких загроз є базою для формування основ безпечної поведінки в Інтернеті. Формування основ такої поведінки ґрунтується з одного боку на формуванні зовнішніх умов безпеки учня – створенні безпечного Інтернет середовища, з іншого – внутрішніх умов безпеки –

набутті учнями знань щодо розпізнавання, попередження, уникнення і подолання загроз в Інтернеті та формування у школярів відповідних умінь і навичок.

Список використаної літератури

1. Попова Т.В., Ліпкан В.А. Стратегічні комунікації: [словник] / Т.В. Попова, В.А. Ліпкан / За заг. ред. В.А. Ліпкана. – К.: ФОП О. С. Ліпкан, 2016. – 416 с.
10. Серебряник Е.Э. Формирование информационно-личностной безопасности школьника / Е. Э. Серебряник // Вестник Рос. гос. ун-та им. И. Канта. – 2010. – Вып. 11. – С.140–143
11. Декларация прав ребенка / Резолюция 1386 (XIV) Генеральной Ассамблеи ООН от 20 ноября 1959 г. // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_384
12. Конвенция про права дитини від 20 листопада 1989 року зі змінами, схваленими резолюцією 50/155 Генеральної Асамблеї ООН від 21 грудня 1995 року // http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_021
13. Петрунько О. В. Соціалізація дитини в агресивному медіасередовищі: автореф. дис.. д-ра психол. наук: 19.00.05 / О. В. Петрунько ; Ін-т соц. та політ. психології НАПН України. – К., 2010. – 32 с.
2. В. Остроухов, В. Петрик. До проблеми забезпечення інформаційної безпеки України / В. Остроухов, В. Петрик // Політичний менеджмент. – 2008. – № 4. – С. 135–141.
3. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні, схваленій постановою Президії Національної академії педагогічних наук України від 20 травня 2010 р. // http://www.ispp.org.ua/news_44.htm 482
4. Ковальчук В.Н. Забезпечення інформаційної безпеки старшокласників у комп'ютерно-орієнтованому навчальному середовищі : дис. канд. пед. наук: 13.00.10 / В. Н. Ковальчук. – Житомир, 2011. – 291 с.
5. Спірін О.М., Ковальчук В.Н. Методика забезпечення он-лайн безпеки старшокласників у навчально-виховному процесі школи / О.М. Спірін, В.Е. Ковальчук // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2011. – № 1 (21). – Режим доступу до журналу: <http://www.journal.iitta.gov.ua>;
6. Дітковська Л.А. Для кого Інтернет може бути небезпечним [Електронний ресурс] / Л.А. Дітковська // Електронне наукове фахове видання «Інформаційні технології і засоби навчання», 2007. – Вип. 3. – Режим доступу до журн.: <http://www.ime.eduua.net/em3/emg.html>
7. Іванчук Ю. Б. Формування професійно значущих якостей майбутніх фахівців з інформаційної безпеки в процесі вивчення науково-природничих дисциплін: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Іванчук Ю. Б. К.; Нац. авіац. ун-т. – К., 2013. – 200 с.
8. Коляда М.Г. Теоретичні і методичні основи професійної підготовки майбутніх фахівців із захисту інформації та управління інформаційною безпекою: Дис.. д-ра пед. наук: 13.00.04 / Коляда М.Г. ; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». – Луганськ, 2012. – 440 с.
9. Підгорна Т., Берест І. Деякі аспекти організації інформаційної безпеки учнів / Т. Підгорна, І. Берест // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2014. – № 6. – С.70–78.

ТЕХНІКА БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС ВИГОТОВЛЕННЯ ШВЕЙНИХ ВИРОБІВ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

*Мороз В.Ю.
м. Полтава*

Анотація. У статті аналізуються особливості навчання учнів технології виготовлення швейних виробів. Визначаються правила безпечної праці зі швейним